

Az erdei gesztmagvak érése, güjtése, épelése és megvizsgáltatása.

A legjobb kultők után közli Erdődi Adolf.

(Vége.)

A gesztmagvak csirkésségének kémléséről.

Mi ugyan a gesztmagvak jóságának külsőleg fölismerhető jeleiről megemlékeztünk az illető helyeken, e jelekben azomban nem lehet mindig bizni, s így főkép ott, a hol terjedt értések az az nagyobb pénz összegek, hosszabb munkaidő, egy évi fanövekvés s a t. forognak szóban, nem szabad a magvak szorosabb kémlését elmulasztani, mert nem mind arany az, a mi fénylik.

A magkémlés legfontosabb módjai a következők:

1.) Az úgynevezett cserepkémlés.

Tegyünk, ha lehet homokos földdel töltött virágcserepbe, melynek alja lyukas, bizonyos számú magot, melyet a földbe nyomunk, vagy akár be is takarhatunk, csakhogy a takaró földréteg vastagságának a magénál nem szabad nagyobnak lennie. E cserepet tányérra helyezve, meleg helyre állítjuk, a földet naponként az alátett tányérra öntött kevés vízzel nedvesítvén. A földet jobb alólól mint fölülől nedvesíteni, mert a víznek alólól való lassankénti fölszivárgása a földet nem hűti meg rögtön, s mert így nem is képződik a föld felületén a csira áttörését nehezítő vagy akadályozó kéreg. Miután a hőfok rögtön változását a cserepbe helyezett magra nézve kerülni, s azt a portól, pókhálótól is meg kell óvni, úgy nagyon tanácsos, sőt némely esetben szükséges is, a cserep tetejébe lazaamohafödényt tenni.

Oly magok, melyek a szabadban érésük utáni első tavasszal csiráznak, itt már 14 nap egész 3 hét lefolyta után bujnak ki a földből, s a kicsirázott magvaknak a betettekhez való arányából könnyű már most a rendelkezésünkre álló mag minőségére a következtetés.

Ha a mag számlálásánál nem a legjobb szemeket keresgéltük ki, hanem minden válogatás nélkül jártunk el, úgy nagyon is meg lehetünk elégedve, ha az erdeifenyő, lúczyfenyő, jávornagnak 100 szeméből 70 vagy több palántát látunk nem csekély örömmel és érdeklődéssel a földből kibújni. Ha annak csak 50—70 szeme csirázik, úgy a magot közepeszerűnek lelet mondani. Oly magot, melynek csak 50 szeme csirázik és az is aránylag későn, rossznak kell nyilatkoztatni. Nem szabad ugyanis felednünk, hogy a cserépbe ültetett magot olyképp ápoljuk s annyira megóvjuk minden hátrányos befolyástól, a mint azt künn az erdőben nem tehetjük. Itt tehát az elvetett magnak mindig sokkal csekélyebb száma fog csirázni, mint a cserépben, s meg kell elégedve lennünk, ha e mennyiségek úgy aránylanak egymáshoz, mint 1 : 4 vagy 1 : 5-höz.

A jegenyefenyő, vörösfenyő és szilmag jónak mondható, ha 100 közül 33 — rossznak, ha 20-nál is kevesebb csirázik.

Egészen kisszemű magfélénél, minő a nyirmag vagy égermag, melyet számlálni bajos egy csipetet helyezünk a cserépbe, észlelvén vajjon mennyi s általában csirázik-e valami belőle.

A jó tölgyeknek, bikkagnak és gesztenyének majdnem mindnek kell csirázni, vagy legalább 85—90%-nak.

2.) Az úgy nevezett rongykémlés.

Ez többféleképp eszközölhető, még pedig

a) 100 szem magot fehér tiszta flanelbe teszünk, s a rongyot lazán összekötvén, azt kissé megnedvesítjük s melegbe helyezvén, a hányszor kell, ismét megnedvesítjük. Kicsiszemű magfélénél, hogy azt a hőfok nagyobb változataitól megóvjuk, s hogy rajta különben se esék valami baj, a kémlésre szánt adagot órazsebünkben hordjuk magunkkal. Két, legfeljebb három hét alatt az alkalmas magnak mindnek ki kellett csirázni.

b) Ha e rongyot melegágyba ássuk, úgy a növénykének mindnek már 3—6 nap után kell kibúvni.

c) Cseréptányérra előbb megnedvesített flanelrongyot teszünk. Erre egy darab szürke tiszta itatópapírt, melyre 100 magot helyezünk. Ezt ismét hasonló itatópapirossal s utána nedves flanelronggyal takarjuk le. Az egész fölibe egy aljával ki és fölfelé álló tányért alkalmazván, az egészet mérsékelt meleg helyre tesszük, a rongyokat minden nap megnedvesítjük, a mi úgy történik, ha a felső tányért leemeljük s a felső rongyra egykis vizet töltünk. Három hét után a fiatal növényke kizöldült s kellő nedvesítés mellett elég soká élhet.

3.) Az úgynevezett tűzpróba.

Ha a magot izzó érclemezre ejtjük, úgy azon szemeket, melyek fölfúvódnak s elpattognak, jóknak, azokat pedig, melyek fölpattogás nélkül megszenesülnek, meddőeknek mondhatjuk; e kémlés különben nem egészen biztos, miután gyakran régi magszemek, melyek az erdőben elvetve nem csirázandnak vala, fölfúvódnak s pattognak.

4.) A vegyeszi próba.

A magot vagy 12 óra hosszat, folyó vagy forrásvizben áztatjuk, ahoz azután néhány csöp folyékony halványt vegyítvén, az egészet összerázzuk s üvegbe tesszük, melyet 6 óra hosszára a napnak teszünk ki. Miután ez megtörtént a magot gyapjuszövet rongyba vagy a földbe tesszük s a halványvizzel leöntjük, mire az nem sokára csirázik.

Sokan a mag súlyáról is akarnak annak minőségére következtetni, s annyit nem tagadhatni, hogy a hasonló szárazságu mag annál jobbnak mondható, minél nagyobb annak a súlya. E kémlés mind a mellett nagyon határozatlan eredményekhez vezet, miután egyrészt a jó magnak súlya is igen változandó, másrészt meg a súlyra a mérés módja is nagy behatással van. — A magvak s nevezetesen a fenyőfélék magvai csirképességének kémlésén kívül még a következőkre kell figyelni,

a) nincs-e az megnedvesítve, hogy nagyobb súlyt nyerjen;

b) nincs-e az idegen testekkel keverve, nevezetesen az erdei fenyő magja lúcfenyőmaggal, mely utóbbit e célra még füsteni is

szokták, — nincs-e az továbbá seprükemaggal vagy kicsi bükkönnyel keverve, és

c) a vörösfenyőmag nincs-e sok pikkelyel s általában szeméttel keverve.

Miután a megnedvesített mag a zsákban könnyen megmelegszik és megpenészedik, és ha az ember markába szorítja, oda ragad, úgy az efféle csalást, mely 10%-ra rúghat, könnyű fölfedezni.

Valjon az erdeifenyő magja közé van-e luczfenyő vagy másféle mag keverve, azt rendszeren már első pillanatra láthatni, mert a luczfenyőmag hegyezettebb, a seprükéé gömbölyűbb az erdeifenyő magjánál. Külömben ha magot veszünk, azt mindig tanácsos ismert solid kereskedésekben s nem holmi házalóktól vásárolni.

Zárszó.

Némely tudós újabb időben azon tett tapasztalásról regél, hogy a messzi vidékről hozott mag sokkal szebben fejlődött, mint a helybeli anyafákról szedett. Mi nem hihetjük, hogy égalj és termőhely a mag minőségére lényeges befolyást gyakorolhasson, föltéve hogy az tökéletes érettségre juthat. Egészen más az évi időjárás befolyása, melyet mi sem a magtermés bőségére sem a mag jóságára nézve kétségbe vonni nem akarunk.

Egy időben az egész világ azt hitte, hogy a Tyrol havasain gyűjtött vörösfenyőmag sokkal jobb mint a mesterségesen növesztett erdőkben gyűjtött, nem sokára azomban az ellenkezőről győződtek meg, mihelyt t. i. kellően érett magot gyűjtöttek s azt tobbulítás közben meg nem rontották.

Azon észrehevést, mikép melegebb égalj alatt nőtt tölgymakk, zordonabb tájakon jobban csirázott és erőteljesebb növényeket szolgáltatott, mint az ott gyűjtött makk, nem kell tagadni, hogy a magcsere általános hasznosságát kétségbe vonhassuk; tudva lévén ugyanis, hogy hegységekben a tölgyek tenyészte határán, a makk csak különösen előnyös nyarakon érik meg tökéletesen. A ki tehát oly helyeken s oly években akar erteni, hol és a midőn az illető mag teljes érettségre

nem jutott, annak magot más és nevezetesen enyhébb tájakról kell hozatni.

Oly években azomban, hol valami mag tökéletesen megérett, azt máshonnet hozatni, csakugyan hasztalan, mert ha ez szükséges volna, valjon az önerdősülést hogyan lehetne megmagyarázni?

A perzsák, görögök és rómaiak fagazdászata.

(Erdészeti Lapok I-ső évfolyam 337-ik és 366-ik oldal.)

IV.

A rómaiak fagazdászata és fanövesztéséről.

A régi rómaiak fagazdászata reánk nézve nem egy tekintetben bir érdekkal. Az erdőszre nézve ugyanis, mert az erdeivetés és ültetés legelső elveit a francziák és németek tagadhatlanul e nép gazdászati íróiból merítették, továbbá — mert az erdővel való okszerűbb, ápolóbb bánásmód a régi Rómában keletkezett, hol az, Olaszországnak a Longobardok által megszállott részében fűntartotta magát, míg azt a velenceiek eltanulván istriai és dalmátiai erdeikre alkalmazták, — I-ső Ferencz Franciaországba vitte, onnét a németek elsajátították, míg végül hozzánk is átszivárgott.

Az emberre és állam polgárra nézve pedig azért bir érdekkal, mert az a rómaiak egész államháztartásával s azok földmivelésével általában szoros összeköttetésben áll s mert ezen fagazdászatról nem egy következtetést lehet a népgazdászatra vonni, úgy hogy annak ismerete általános tudományos érdekkal bir, és a régi kor különböző viszonyait képes földeríteni.

Ennek tanulmányozása azomban a tiszta gyakorlati életre nézve sem becsnélküli, mert a rómaiak Olaszhon legmiveltebb részeiben kétség kívül eszményileg tökéletes fanövesztést űztek, melyhez hasonlóan elérésére, minden népnek kell törekedni, ha föld és égaj kedvez-